

Sağlık ekonomisi ve sağlık yönetimi

Editörler: Coşkun Can Aktan, Ulvi Saran

Aura Kitapları, İstanbul; 2007; 15x23 cm. 707s.

ISBN: 978-975-05-0530-0

Dünyada sağlıkta dönüşümü ele alan kitap konuyu 33 yazarın katkısıyla 28 başlıkta inceliyor. Kitap yürürlükteki “sağlıkta dönüşüm”ün nedenlerinin teorik açıklaması olarak ele alınabilir. Geçen sayımızda tanıttığım “Avrupa’da ve Türkiye’de Sağlık Politikaları”ndan farklı olarak, burada, uluslararası kuruluşların öncülük ettiği sağlıkta yeniden yapılanma, insan ürünü, dolayısıyla eleştirilebilir, değiştirilebilir, uyarlanabilir bir kavram olarak değil, neredeyse zaman ve zeminden münezze bir doğa kanunu gibi ele alınmış.

“Halk Sağlığı ve Temel Sağlık Hizmetleri Sunumunda Devletin Hizmet Sunma Kapasitesinin Arttırılması” (evet; başlık aynen böyle) dünyadaki teorik gelişmeleri vermekle birlikte ülkemizin bu konudaki özelliklerine değinmekten özenle kaçınılmış. “Sağlık Reformları, Sağlıkta Öncelik Belirleme ve Kaynak Tahsisinde Temel Sağlık Hizmet Paketi Yaklaşımı” ülkemizde bütçeden sağlığa ayrılan payın geçmişten bugüne değişimini ve yeterliliğini sorgulamaktan özenle kaçınıyor, koşulları birbirine benzemeyen mevhum “ülkeler” hakkındaki genellemeler ise konuyu sadece bulanıklaştırıyor. Konvansiyonel tıp literatüründeki “temel sağlık hizmetleri” yerine önerilen “temel sağlık hizmetleri paketi” (TSHP) kapsamı itibarıyla temel sağlık hizmetlerini de içeren daha geniş bir bütün: Dolayısıyla “Dünya Bankası’nın kaynak verimliliği sorunu ile karşılaşan ülkeler için önerdiği” (s.69) belirtilen paketi, harcamaları arttırmadan uygulamak mümkün değil! Yazarın eleştirmeden alıntılıdığı “Türkiye’de en çok görülen 20 hastalık nedeni”nin de herhalde gözden geçirilmesi gerekiyor: Araştırmalar, kadınlarımızın yarından fazlasının aile içi şiddete maruz kaldığını gösterirken erkekler için 15. hastalık nedeni olarak gözükten “şiddet” kadınlardaki ilk 20 hastalık nedeni içine dahi girememiş!

“Türk Sağlık Sisteminde Değişim, Yeniden Yapılanma Gereği ve Sağlıkta Dönüşüm Programı” ülkemiz gerçeklerine nisbeten yaklaşan bir makale. Ama burada da “1963’te girilen planlı dönem” ve “1989 Price Waterhouse” eleştirisi ile ülkemiz yakın sağlık tarihinin sadece soluk bir yansıması görülüyor.

Yazarları arasında kimi çok değerli adları da barındıran 707 sayfa ne yazık ki “Sağlıkta dönüşüm doğrudur, yapılması gereken onu doğrulayacak argümanları bir araya getirmekten ibarettir.” önyargısının kurbanı olmuş. Eğer böyle olmasa idi; elimizdeki kitap, konuların yazarlara dağıtımından başlayarak çok daha ilginç olabilirdi. Bizim yaşımızda bu yaklaşımın temelsizliği kolaylıkla farkediliyor; peki olan biteni bu kitaptan öğrenmek isteyen gençler ne yapacak?

İhtiyacımız, şu ya da bu politikayı doğrulamak değil, sağlık tarihimizi önyargısızca değerlendirerek güncel çözümler bulmaktır. Evet, küreselleşme çağımızın bir gerçeğidir. Ne var ki, ülkemiz de- Dünya Bankası sağlık konusuna el atmadan önce – mağarada yaşayan tarihsiz bir sömürge değildi. Burada, Refik Saydam zamanında, çok ağır ekonomik koşullar altında, antibiyotiklerin kullanıma girmediği bir dönemde mortaliteyi düşüren çok başarılı bir sağlık reformu gerçekleştirilmişti. Yakın geçmişimizi üzerimizden atmamız gereken ölü toprağı olarak değil, yeni koşullara uyum sağlamada yararlanacağımız bir kaynak olarak değerlendirmeliyiz. İsimlerini gelecek kuşaklara bırakanlar karşılaştıkları sorunlara özgün çözümler bulanlardır; günün moda görüşlerini aktaranlar değil.